בס"ד " וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה' " (בראשית כו' יב) עלון מס 732

ויזרע יצחק

שנה יג'

זמני השבת	י"ם	ת"א	חיפה
כניסה	16:16	16:30	16:20
יציאה	17:32	17:34	17:31
ר"ת	18:10	18:06	18:06

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"
ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

פרשת "שמות"
הפטרה: "דברי ירמיהו"
כה' טבת תשפ"א

הגיגים לפרשת השבוע

"ובְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם" (שמות א' ז)

אומר ה"**אלשיך**" הקדוש שמהפסוק אנו לומדים את הנהגתו של הקב"ה שמרובה מידת הטובה ממידת פורענות. כי הלא גזרת השעבוד נאמרה כבר לאברהם "ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם" (בראשית טו יג), ואילו הבטחת ריבוי הזרע נאמרה ליעקב הרבה זמן אחר כך "אל תירא מרדה מצרימה... כי לגוי גדול אשימך שם" (בראשית מו' ג), ואילו בפועל הקב"ה הקדים את הטובה, למרות היותה מאוחרת יותר, לשעבוד, המוקדם יותר. וזה מה שנאמר "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו" המובטח ליעקב, ואחר כך נאמר "ויקם מלך חדש" שהוא השעבוד הנאמר לאברהם. וכדי שלא נאמר, אולי היה זה טבע הארץ שגרם לריבוי האוכלוסין, או המזל שלה, אמר הכתוב "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו", כלומר הריבוי היה בבני ישראל בלבד ולא באנשי מצרים, עד ש"ותמלא הארץ אותם", שהמצריים היו בטלים ברוב.

"וַיֵּיטֶב אֱ-לֹהִים לַמְּיַלְּדוֹת" (שמות א' כ)

"מהו הטובה ויעש להם בתים" (רש"י)

ב"**דעת זקנים מבעלי התוספות**" חולקים על פירוש רש"י כיון שיש פסוק שמפסיק בין "וייטב א-לוהים" לבין הפסוק "ויעש להם בתים", לכן נראה שההטבה למילדות כתובה בפסוק עצמו. כלומר הכתוב אומר, "וייטב א-להים למילדות", ומה היא ההטבה? "וירב העם ויעצמו". לפי שכאשר אמרו המילדות לפרעה "כי חיות הנה" ואינן צריכות אותנו, יכול היה פרעה לטעון שהן משקרות, אך כשראה שהעם "רבו ויעצמו מאד" האמין שאמת המילדות דוברות, כי ברור ש"חיה" אחת או שתים אינן מספיקות לילד עם רב כל כך.

"כֹּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ וְכֹל הַבַּת תְּחַיּוּן" (שמות א' כב)

מבאר **הנצי"ב מוולוז'ין ב"העמק דבר"**, "כל הבן הילוד" כלומר כל הבן הנולד כעת ולא הזכרים שנולדו מכבר, "היאורה תשליכוהו", "וכל הבת", בין שכבר נולדו בין הנולדות מהיום, "תחיון", תשתדלו להחיות אותן. והכוונה של פרעה בזה היתה שאחר שירבו הבנות מאד ביחס לזכרים, הן תישאנה, בעל כורחן, למצרים ובזה התכוון להיטיב לארצו, אחר שאמרו המילדות על נשות ישראל "כי חיות הנה" הוא סבר שזה מה שגרם לריבוי בעם ישראל, אם כך, כאשר הן תינשאנה למצריים גם הם "ירבו ויעצמו".

"אִישׁ עִבְרִי מֵאַחָיו" (שמות ב' יא)

אומר ה"**אור החיים**" הקדוש שהכתוב מדקדק לומר שהאיש העברי היה "מאחיו", לרמוז לנו שמשה הביט בו וראה שהאיש היה מהצדיקים שהיו בישראל, כי כשהיו ישראל במצרים היו גם צדיקים וגם רשעים, ניתן ללמוד זאת ממה שאמרו חז"ל במדרש על הפסוק "וחמושים עלו בני ישראל ממצרים" (שמות יג' יח) שרק אחד מחמשה חלקים מבני ישראל עלו ממצרים והשאר מתו בימי מכת החושך כיון שהיו רשעים. וגם מה שאמר הכתוב בהמשך "שני אנשים עברים נצים" (שמות ב' יג) ולא אמר "מאחיו" זה משום ששני האנשים היו רשעים, ולפי חז"ל היו הם דתן ואבירם.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:
הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז
אריק שלום בר גורג"יה ז"ל נלב"ע יז' תמוז תש"ף
תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך?שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת :

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	יצחק בנימין בר שורין ז"ל	חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה	נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג	נלב"ע יא' ניסן תשס"ז
	תנצב"ה	

העלון ניתן להורדה באתרים הבאים: ladaat.net/gilionot.php alonolam.com

נא לשמור על קדושת הגליון

אין לעיין בעלון בשעת תפילה

"ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה" (שמות א' א)

מפרש **רבי אלימלך מליזנסק ב"נועם אלימלך"** מצרימה מלשון מיצ"ר י"ם, באו על ידי המיצר, דהיינו על ידי הגדרים שגדרו לעצמם ומוחזקים בהם בכשרות ועולים במדרגתם אל הים העליון וגורמים השפעות טובות לעולם.

"ותצפנהו שלשה ירחים" (שמות ב' ב)

"**החזקוני**" עורך את חשבון הימים ואומר שלפי מה שאמרו חז"ל ש"בשבעה באדר נולד משה" הרי שאמו של משה הצפינה אותו את יתרת עשרים ושלושה ימים שבחודש אדר, כל חודש ניסן, כל חודש אייר, וששה ימים בחודש בסיון, ביום זה נשלמו ה"שלשה ירחים" המוזכרים בפסוק. ואז שמה אותו אימו בסוף על שפת היאור, ויום זה הוא היום שבו עתיד משה לקבל את התורה בהר סיני, וזכות היום הזה היא שהגנה על משה.

"וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל" (שמות ב' כג)

לכאורה, כוונת הכתוב היא לומר שבני ישראל נאנחו משום שפחדו שיבא מלך יותר אכזרי ממנו. אלא שמבאר **רבי אברהם סבע ב"צרור המור"** שסדר הדברים הוא הפוך ומה שגרם לכך שמלך מצרים האכזרי מת היה אנחתם וצעקתם של בני ישראל. וכדי שנבין את גודל צערם שחל בני ישראל אמר הכתוב שהם לא היו יכולים להתפלל או לצעוק בפיהם. אלא "ויאנחו", משברון מתנים, "ויצעקו" מכאב לבם לומר אוי ואבוי. אלא שברוב צערם היו נושאים את עיניהם לשמים. וזהו שנאמר "ותעל שועתם אל הא-להים מן העבודה". כי פירוש המילה "שועה" לפי הזוהר הוא נשיאת עינים כמו "ושוע אל ההר". ולכן אמר דוד בתהלים: "שמעה תפלתי ה'", כשאתפלל לפניך, ואם לא יהיה בי כח להתפלל "ושועתי האזינה" כשאני נושא עיני לשמים. ואם לא יהיה בי כח לישא עיני אל ההרים. "אל דמעתי אל תחרש" אחר שהיא באה מעצמה. ואם לא אוכל להוריד דמעות. עשה בשביל זכות אברהם שאמר גר ותושב אנכי. וזהו "כי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי".

"וארד להצילו מיד מצרים ולהעלתו... אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש" (שמות ג' ז)

לא ברור מה המקום כאן להאריך בשבח הארץ שהיא "ארץ זבת חלב ודבש", הלוא בני ישראל מיוסר בייסורים קשים ביד אדונים אכזרים ודי היה שהכתוב היה משמח אותם בבשורה של הגאולה, ואפילו על מנת שיצאו אל ארץ תלאובות, מקום שומם צחיח וחם. מבאר **רבינו בחיי** שכל השבחים המובאים בפסוק כוונתם היא לשבח את התורה. מה שנאמר "ארץ טובה ורחבה" הכוונה היא לארץ של "טובה" ושל "רחבה", כאשר "טובה" זו "תורה" שנאמר "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו" (משלי ד), ו"רחבה" זו "מצוה" שנאמר "רחבה מצותך מאד" (תהלים קיט). ומה שנאמר "ארץ זבת חלב ודבש" מרמז על מה שנאמר "דבש וחלב תחת לשונך" (שיר השירים ד), ואחר כך מזכיר הכתוב את הארץ ממש, ששם עיקר התורה הזאת, "אל מקום הכנעני", כלומר אתם תירשו את מקום הכנעניים כיון שהם אינם ראויים לדור במקום משכנות התורה.

"ונצלתם את מצרים" (שמות ג' כב)

מבאר ה"**ספורנו**" שהכתוב אומר שאף על פי שתקבלו את הכל מהם בדרך של השאלה, כלומר שתהיו חייבים להחזיר להם, הרי שאחר כך תקנו את הכל על פי דין, משום שהם רדפו אחריכם להלחם בכם ולשלול את שללכם, וכאשר הם מתו באותה המלחמה, הגיע בדין "מידה כנגד מידה" כל שלל הרודפים לנרדפים, כמנהג בכל מלחמה.

"ביד תשלח" (שמות ד' יג)

"ביד מי שאתה רגיל לשלוח, והוא אהרן. דבר אחר, ביד אחר שתרצה לשלוח, שאין סופי להכניסם לארץ ולהיות גואלם לעתיד, יש לך שלוחים הרבה" (רש"י)

הרמב"ן אומר בפשטות שכוונת משה בדבריו היא "שלח נא ביד כל אשר תשלח", כלומר, כל אדם אחר שתשלח יהיה ראוי יותר ממני, ו"אין אדם בעולם שלא יהיה הגון יותר ממני לשליחות". מה שמשה מסרב לשליחותו של הקב"ה הוא משום ענוותנותו הגדולה מכל האדם אשר על פני האדמה. משה לא מוצא את עצמו מתפאר בפני פרעה ואומר לו שהוא בא בשליחותו של הקב"ה, קל וחומר לומר זאת לבני ישראל, להוציאם ממצרים ולהיות עליהם מלך.

"ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת" (שמות ד' יז)

אומר **רבינו החיד"א ב"שמחת הרגל"** שהפסוק מרמז למשה להישען על זכות האבות, האמהות והשבטים שבזכותם הקב"ה יעשה את האותות למרות שבני ישראל אינם ראויים מצד עצמם, וזו כוונת הכתוב "ואת המטה הזה", אשר לפי חז"ל היו חקוקים בו שמות האבות, האמהות, השבטים והשם המפורש, "אשר תעשה בו את האותות" בכוח השם המפורש ובזכות האבות האמהות והשבטים.

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם:
אליהו בן חמו בר אסתר, יוסף בנימין בר חביבה.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק"
חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו
מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 20:30-21:30
לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

לזכות אבי לעמור לע"ד אבי